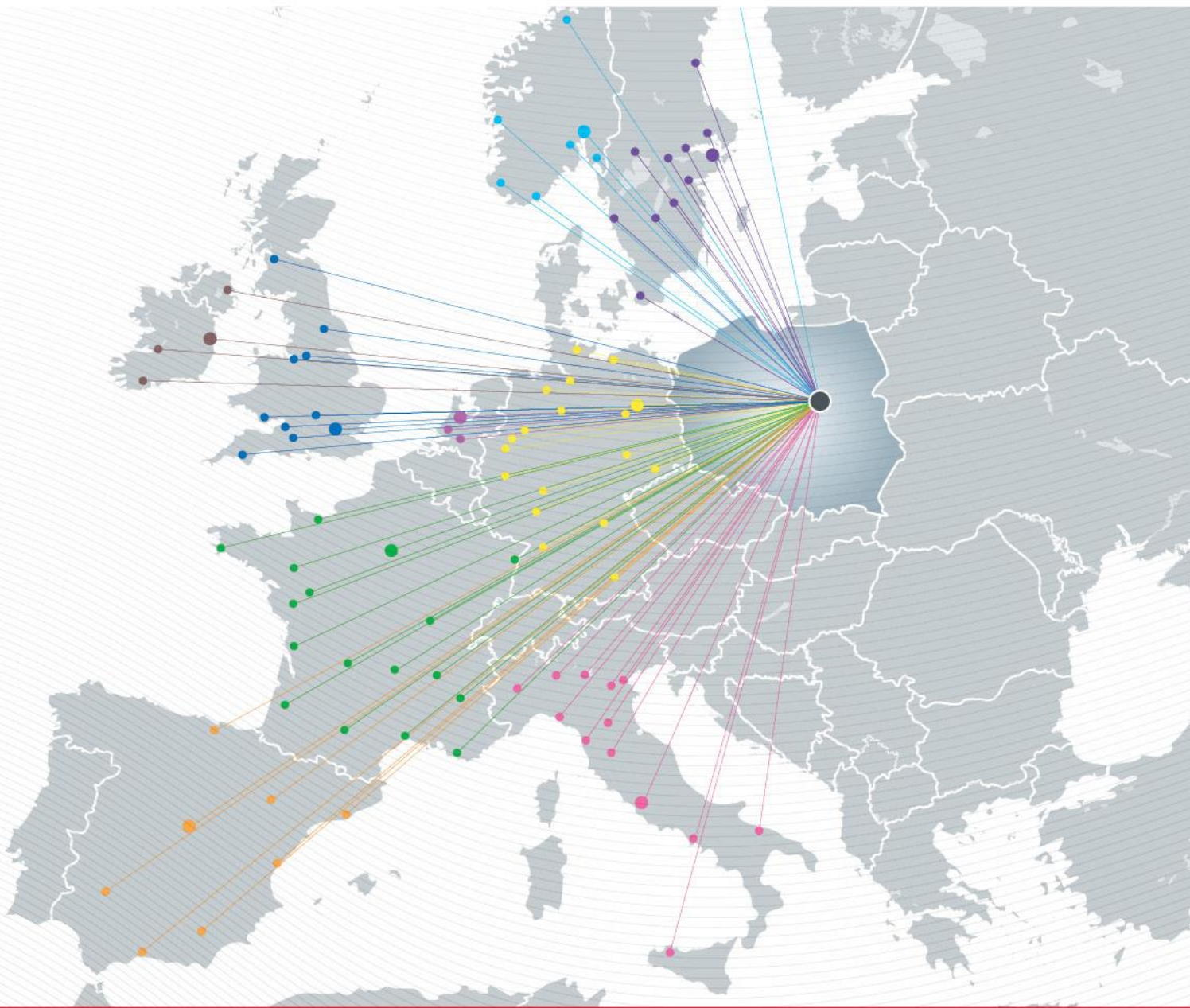

Polskie Organizacje Imigranckie w Europie

Polskie organizacje imigranckie **w Europie** - zbiorczy raport z badań ekspertów

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

UNIwersytet
Warszawski

Polskie Organizacje
Imigranckie w Europie

Polskie organizacje imigranckie **w Europie** - zbiorczy raport z badań ekspertów

Michał Nowosielski

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

UNIWERSYTET
WARSZAWSKI

Warszawa 2020

OŚRODEK
BADAŃ NAD
MIGRACJAMI

Ośrodek Badań nad Migracjami UW
ul. L. Pasteura 7, 02-093 Warszawa
tel. +48 2255 46 770
kom. +48 600 42 90 43
e-mail: migration.cmr@uw.edu.pl
www.migracje.uw.edu.pl

Autor raportu: dr hab. Michał Nowosielski
Email: michal.nowosielski@uw.edu.pl

Kierownik projektu: dr hab. Michał Nowosielski
Koordynator badań: dr Witold Nowak

Copyright by Ośrodek Badań nad Migracjami UW 2020
ISBN 978-83-66348-54-7

NARODOWE CENTRUM NAUKI

Projekt badawczy „Polskie Organizacje Imigranckie w Europie”
realizowany w latach 2015-2020 jest finansowany przez
Narodowe Centrum Nauki z siedzibą w Krakowie w ramach
programu SONATA BIS (nr 2014/14/E/HS6/00731)

Spis treści

O projekcie	5
I. Przebieg realizacji badań empirycznych.....	7
II. Charakterystyka polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach	8
II.1. Kondycja polskich organizacji.....	8
II.2. Rola polskich organizacji.....	9
II.3. Stopień zorganizowania	9
III. Miejsce polskich organizacji imigranckich w otoczeniu instytucjonalnym i organizacyjnym wybranych krajów	17
III.1. Relacje polskich organizacji imigranckich z instytucjami kraju pobytu	17
III.2. Relacje polskich organizacji imigranckich z innymi organizacjami pozarządowymi aktywnymi w kraju pobytu	17
IV. Relacje pomiędzy polskimi organizacjami imigranckimi a państwem polskim.....	21
V. Wnioski – determinanty kondycji polskich organizacji imigranckich	23
Literatura	30

O projekcie

Prezentowany raport został przygotowany w ramach projektu „Polskie organizacje imigranckie w Europie” realizowanego w latach 2015-2020. Celem projektu było dokonanie diagnozy i wyjaśnienia uwarunkowań stanu polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich.

Przez organizacje imigranckie rozumie się tu stowarzyszenia stworzone przez i dla imigrantów dla realizacji celów związanych z dostarczaniem usług – społecznych, ekonomicznych i kulturowych – lub prowadzących działalność rzeczniczą na rzecz społeczności (Rodriguez-Fraticelli i in. 1991). Poprzez stan organizacji rozumie się tu aktualne położenie organizacji w zakresie struktury formalno-prawnej, miejsca i zasięgu działania, profilu działalności, form współpracy, zasobów ludzkich, zasobów materialnych, źródeł finansowania, które podlegają zmianom pod wpływem czynników egzo- i endogennych.

Projekt zakładał badanie dwójakiego rodzaju:

- Badanie diagnostyczne, mające na celu diagnozę stanu polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich.
- Badanie wyjaśniające, mające na celu udzielenie odpowiedzi na pytanie: jakie czynniki kształtują stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich?

Dzięki porównaniu stanu organizacji w wybranych krajach oraz pogłębionym badaniom nad specyfiką jego uwarunkowań możliwe było zweryfikowanie następujących hipotez:

H1: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki procesu migracyjnego oraz zbiorowości imigranckiej.

H2: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki kraju wysyłającego.

H3: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od charakterystyki kraju przyjmującego.

H4: Stan polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich zależy od bilateralnych relacji między krajem wysyłającym a przyjmującym.

Do realizacji badań porównawczych w projekcie wybrano następujące kraje: Niemcy, Francję, Wielką Brytanię, Irlandię, Norwegię, Szwecję, Holandię, Włochy i Hiszpanię.

Badania terenowe przeprowadzone zostały następującymi technikami badawczymi:

- a. Badanie techniką sondażu internetowego (CAWI) – ilościowe badanie zaangażowania społecznego, stosunku do polskich organizacji imigranckich oraz charakterystyki społeczno-demograficznej Polaków mieszkających w wybranych krajach europejskich.
- b. Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zajmujących się koordynacją, kreowaniem i realizacją polityki polonijnej na temat oceny założeń i realizacji polityki polonijnej, oceny kondycji polskich organizacji imigranckich, oceny czynników wpływających na stan polskich organizacji imigranckich.
- c. Wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji zajmujących się koordynacją, kreowaniem i realizacją polityk migracyjnych i integracyjnych w wybranych

krajach europejskich na temat oceny założeń i realizacji polityk imigracyjnych i integracyjnych oraz ich wpływu na stan polskich organizacji imigranckich.

- d. Wywiady pogłębione z ekspertami w zakresie polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich na temat oceny kondycji polskich organizacji imigranckich, oceny czynników wpływających na stan polskich organizacji imigranckich.
- e. Studia przypadków polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich, mające na celu szczegółowe zbadanie działalności wybranych organizacji ze szczególnym uwzględnieniem ich kondycji oraz czynników na tę kondycję wpływających (wywiady pogłębione z liderami wybranych organizacji, przedstawicielami otoczenia, dokumentacja działalności instytucji w postaci np. fotografii, wycinków prasowych, programów, publikacji etc.).
- f. Badanie techniką sondażu instytucjonalnego polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach europejskich mające na celu zdiagnozowanie stanu tych instytucji. Sondaż zostanie przeprowadzony w formie ankiety internetowej oraz rozsyłanej ankiety pocztowej dla zwiększenia odsetka zwrotu.

I. Przebieg realizacji badań empirycznych

Wywiady z ekspertami techniką wywiadu pogłębionego (IDI) przeprowadzono w okresie maj 2016 – czerwiec 2017 w 9 państwach europejskich, będących – z wyjątkiem Norwegii - członkami Unii Europejskiej tj.: Niemczech, Francji, Wielkiej Brytanii, Irlandii, Szwecji, Holandii, Włoch, Hiszpanii oraz Norwegii. Dobrani respondenci byli przedstawicielami mediów, pracownikami placówek dyplomatycznych, liderami opinii czy też osobami określanymi jako „lokalny autorytet”. Kryterium ich doboru stanowiła ich wiedza (czasem także insiderska) na temat funkcjonowania polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach.

Badania przeprowadzono bez większych trudności. Jedyne niedogodności miały charakter techniczny związany z dostępnością ekspertów (rozmieszczenie geograficzne, nieaktualne kontakty) bądź wynikały z trudności spojrzenia na organizacje polonijne szeroko, wychodząc poza działalność organizacji w których działali respondenci.

Tabela 1. Przebieg wywiadów z ekspertami

Kraj	Badacz	Czas prowadzenia badań	Charakterystyka badanych	Zgłaszane problemy
Niemcy	• Michał Nowosielski	• Wrzesień 2016 r. - marzec 2017 r.	• Osoby związane z polską dyplomacją w RFN, przedstawiciele mediów, doświadczeni działacze organizacji oraz badacz zajmujący się problematyką dotyczącą Polaków w Niemczech.	• Brak.
Francja	• Jacek Kubera	• Październik - listopad 2016 r.	• Badani respondenci to: dziennikarz, działacze organizacji z różnych fal migracji oraz przedstawiciel placówki dyplomatycznej.	• Duże zróżnicowanie organizacji utrudniało próbę typologizacji.
Wielka Brytania	• Roch Dunin-Wąsowicz	• Wrzesień – październik 2016 r.	• Wśród ekspertów znaleźli się reprezentanci organizacji parasolowych i urzędów konsularnych, dziennikarze mediów polonijnych oraz nieformalni liderzy opinii.	• Grupa badanych zamieszkiwała aglomerację londyńską.
Irlandia	• Magdalena Lopez Rodriguez	• Wrzesień 2016 r.	• Badanymi były osoby zaangażowane w działalność organizacji – głównie w Dublinie, jedna osoba badana mieszkała w Cork.	• Głównym problemem, który pojawił się przy badaniach, była dążność wśród niektórych uczestników do wypowiedziania się raczej o ich własnej działalności niż o kondycji i funkcjonowaniu organizacji w Irlandii ogółem z perspektywy eksperckiej; • Najtrudniejszym zagadnieniem dla respondentów okazał się temat umiejscowienia polskich organizacji imigranckich w otoczeniu

				instytucjonalnym i organizacyjnym Irlandii.
Norwegia	• Justyna Bell	• Wrzesień – październik 2016 r.	• Respondenci pochodzili z czterech największych miastach Norwegii: Oslo, Bergen, Trondheim i Stavanger: działający w organizacjach pracownik instytucji, dziennikarz, organizator polskich eventów.	• Brak.
Szwecja	• Witold Nowak	• Listopad 2016 r. - czerwiec 2017 r.	• Badanie przeprowadzono z działaczami organizacji polonijnych, badaczem, dziennikarzem oraz księdzem.	• Cześć kontaktów zamieszczanych w Internecie okazała się nieaktualna.
Holandia	• Ignacy Józwiak	• Maj 2016r. - marzec 2017 r.	• Badanymi były osoby zaangażowane w działalność organizacji gospodarczych, edukacyjnych oraz kościelnych, a także osoby, które można zakwalifikować jako nieformalne autorytety.	• Brak.
Włochy	• Agnieszka Legut	• Marzec – październik 2016 r.	• Wywiady przeprowadzono z przedstawicielami placówek państwa wysyłającego umiejscowionymi na terenie Włoch, reprezentantami świata akademickiego, Kościoła Katolickiego, a także środowiska dziennikarskiego. obserwatorami, i jednocześnie czynnymi uczestnikami życia stowarzyszeniowego w różnych częściach Włoch.	• Brak.
Hiszpania	• Mikołaj Stanek	• Styczeń 2017 r.	• Respondentami były osoby, które mają bezpośredni kontakt z polskimi organizacjami działającymi w Hiszpanii.	• Brak.

Źródło: Opracowanie własne.

II. Charakterystyka polskich organizacji imigranckich w wybranych krajach

II.1. Kondycja polskich organizacji

Niezależnie od kraju w którym prowadzono badanie zdaniem respondentów kondycja polskich organizacji imigranckich jest trudna, najważniejsze zaś jej wyznaczniki to niedobory finansowanie oraz niedobory kapitału ludzkiego. Respondenci byli zgodni, iż polskie organizacje imigranckie zwykle znajdują się w trudnej sytuacji finansowej. Nie mają wystarczających środków na realizację swoich zamierzeń. Ważnym problemem podnoszonym przez badanych jest projektyzacja – finansowanie działalności organizacji głównie lub jedynie poprzez projekty. O ile możliwe jest otrzymanie grantu na konkretne działanie trudnością jest sfinansowanie bieżącego funkcjonowania organizacji.

Dodatkowym problemem negatywnie wpływającym na kondycję organizacji są małe zasoby ludzkie. Z jednej strony organizacje nie mają zasobów pozwalających na zatrudnienie personelu i zbudowanie struktur gwarantujących ciągłość

funkcjonowania organizacji i wzrost ich potencjału. Z drugiej zaangażowanie Polaków mieszkających za granicą w działalność organizacji jest – zdaniem ekspertów – raczej nikłe.

Problem małych zasobów ludzkich jest dodatkowo pogłębiany przez często obserwowane zjawisko „starzenia się” organizacji, które polega na braku wymiany pokoleniowej. Może ono w dłuższej perspektywie powodować likwidację lub też zawieszenie działalności poszczególnych organizacji.

Ten generalnie negatywny obraz kondycji polskich organizacji imigranckich ma swoje pozytywne wyjątki. Wobec ogólnej słabości organizacji, najlepiej radzą sobie organizacje potrafiące budować lokalne relacje i współpracować z administracją lokalną (np. Irlandia, Włochy) oraz organizacje branżowe (np. Niemcy).

II.2. Rola polskich organizacji

Rola polskich organizacji imigranckich jest zróżnicowana i często zależna od historii oraz motywów emigracji. W przypadku krajów z bogatą historią polskiej emigracji np. Niemcy, Szwecja, Francja, Włochy obszar działalności organizacji – szczególnie tych, które można określić mianem „tradycyjnych” – często ma charakter skierowany „do wewnątrz” zbiorowości i polega na pielęgnowaniu polskiej kultury, języka i tożsamości narodowej. Z drugiej strony nowsze fale migracji tworzą swoje organizacje, które skupiają się zazwyczaj na innych problemach – przede wszystkim związanych z kwestiami socjalnymi czy też integracją ze społeczeństwem kraju pobytu. Często jest to powodem konfliktu między organizacjami młodszymi, których członkowie chcą integrować się ze społeczeństwem kraju przyjmującego (choćby z powodu dofinansowania przez kraje przyjmujące jedynie projektów zakładających działania skierowane do kilku grup imigranckich).

Warto zauważyć, że niezależnie od kraju przyjmującego dość dobrze radzą sobie organizacje zajmujące się edukacją.

Wydaje się, że wyzwaniem przed którym stoją organizacje polonijne to dostosowanie swojego działania z jednej strony do potrzeb młodej fali emigracji, z drugiej dostosowanie się do zmian technologicznych i dużej łatwości podróżowania. Duża część potrzeb Polonii jest zaspokajana dzięki dostępowi do Internetu (telewizja, prasa, kontakt z rodziną), nie zaś przynależności do organizacji.

II.3. Stopień zorganizowania

Częstym problemem, który przyczynia się do niewykorzystania potencjału organizacji polonijnych jest brak jednej organizacji parasolowej, która posiadałaby legitymację do reprezentowania Polonii i mogłaby być partnerem mającym wpływ zarówno na politykę państwa przyjmującego, jak i politykę krajową. Rozdrobnienie organizacji, dodatkowo słaby potencjał struktur, konflikty międzypokoleniowe oraz często wspomniany brak współpracy wpływają na niski stopień zorganizowania organizacji imigranckich przez co, mimo często bardzo licznej Polonii (Irlandia, Norwegia), głos organizacji nie jest słyszalny i niejako nie obliuguje państw przyjmujących do działań na rzecz Polonii.

Wypowiedzi dotyczące współpracy są często niejednoznaczne. Z jednej strony pojawiają się świadectwa kooperacji między organizacjami, z drugiej jednak często okazuje się, że nie jest ona intensywna, często wręcz fasadowa. Ponadto często pojawiającym się wątkiem są konflikty między organizacjami. Często wywołane jest to różnicami międzypokoleniowymi lub też konkurencją o zbyt małe środki finansowe.

Tabela 2. Najważniejsze cechy polskich organizacji w wybranych krajach

Kraj	Kondycja polskich organizacji imigranckich	Roli polskich organizacji imigranckich	Stopień zorganizowania polskich organizacji imigranckich
Niemcy	<ul style="list-style-type: none"> • Sytuacja określana jako raczej trudna; • Część organizacji, aktywnych, radzi sobie dobrze np. organizacje branżowe, organizacje skupiające się na edukacji; • W lepszej sytuacji są organizacje branżowe, o wąskich i jasno sprecyzowanych celach, szczególnie, jeśli uczestnictwo w nich ma charakter elitarny i wiąże się z opłacaniem składek; • Brak stabilnych mechanizmów finansowania organizacji, co ogranicza ich możliwości działania; • Słaba profesjonalizacja organizacji (także ze względu na brak funduszy); • Problemy z bazą lokalową; • Fundusze „projektowe” z jednej strony pozwalają na realizowanie działań, z drugiej nie gwarantują płynności funkcjonowania; • Polacy niechętnie się angażują i niechętnie wspierają organizacje; • Organizacje starzeją się – nie mają modelu na przyciągnięcie młodszych członków i wcale nie są tym zainteresowane; • Młodzi „na dorobku” poświęcają się poprawieniu swojej sytuacji ekonomicznej i nie są zainteresowani zrzeszaniem się; • Zbyt silni liderzy nie zawsze chcą zrobić miejsce nowym ambitnym działaczom.	<ul style="list-style-type: none"> • Przez niewidoczność organizacji ich rola postrzegana jest jako niewielka; • Dostrzegalny jest brak umiejętności zabierania słyszalnego głosu w kwestiach związanych z Polonią, dotyczących polityki integracyjnej - reprezentacja Polonii ma raczej charakter lokalny - przez lokalne organizacje nie zaś organizacje parasolowe; • Bardzo słaby potencjał do reprezentowania Polonii w porównaniu z osobami pochodzenia tureckiego czy mniejszością żydowską; • Działania organizacji często skupione są na budowaniu wizerunku Polonii w Polsce, a nie w Niemczech; • Niewiele jest organizacji społecznych lub samopomocowych; • Organizacje często pełnią rolę integracyjną (skierowana do wewnątrz organizacji i Polonii) i kulturową (często eventową i o konsumpcyjnym charakterze); • Część organizacji działa na rzecz nauki języka polskiego.	<ul style="list-style-type: none"> • Dobra współpraca między niektórymi organizacjami; • Regularnie pojawiają się konflikty o władzę i przywództwo, tarcia międzypokoleniowe; • Kryzys w obrębie największej organizacji parasolowej Konwencji Organizacji Polskich w Niemczech, podważający legitymizację do reprezentowania całej Polonii w Niemczech; • Ponieważ środki finansowe są ograniczone pojawia się rywalizacja między organizacjami o zasoby.

Francja	<ul style="list-style-type: none"> • Silną stroną organizacji jest ich różnorodna działalność, bogate tradycje stowarzyszeniowe; • Bardzo dobrze funkcjonują organizacje z długą historią (Wielka Emigracja); • Łączenie tradycyjnych elementów z nowoczesnymi; • Atutem jest też Polonia francuska – jej wielkość i zakotwiczenie w społeczeństwie przyjmującym; • Organizacje są widoczne głównie na poziomie lokalnym; • Kondycja regionu wpływa na sytuację finansową organizacji działających na jego terenie – więcej środków przeznaczanych jest na pomoc społeczną, mniej na kulturę i organizację; • Niewykorzystywane są szanse np. dotyczących pozyskania finansowania od francuskich władz; • Brak środków finansowych zniechęca do angażowania się w działalność organizacji; • Niewielkie zaangażowanie Polaków, którzy wyjechali w celach zarobkowych; • Istnieje obawa o brak następców – ze względu na „starzenie się” organizacji; • Nadzieją na rozwój jest młode pokolenie, które interesuje się polskością i szuka swoich korzeni.	<ul style="list-style-type: none"> • Działalność organizacji często sprowadza się do trwania, bez wyznaczania większych celów; • Organizacje powstałe po 2004 r. odpowiadają na potrzeby nowej imigracji; • Powstają nowe organizacje o charakterze branżowym, zawodowym albo dedykowane kobietom; • Stowarzyszenia traktowane są do pewnego stopnia jako honorowe przedstawicielstwa Polski i Polonii; • Pola działalności: edukacja, promocja kultury i osiągnięć, dbałość o dobre imię Polski i Polaków, pomoc prawna i socjalna dla nowoprzybyłych, odświeżenie wizerunku Polski, opieka nad polskim dziedzictwem kulturowym we Francji.	<ul style="list-style-type: none"> • Nie wypracowano formy codziennej współpracy; • Organizacje współdziałają lokalnie przy okazji wydarzeń kulturalnych; • Działające FPF i KPF nie są organizacjami parasolowymi, nie dbają o przekazywanie informacji mniejszym organizacjom; • Kondycję organizacji poprawiło by powołanie organizacji parasolowej, o stabilnym wsparciu od władz polskich, która posiadałaby wiedzę o potrzebach organizacji i Polaków, dzięki czemu środki byłyby lepiej efektywnie wykorzystywane; • Media społecznościowe jednej strony pozwalają na lepszą komunikację, z drugiej przejmują część zadań organizacji pozarządowych; • Nie ma profesjonalnych struktur, działania prowadzone są ad hoc, na zasadzie pojedynczych eventów.
Wielka Brytania	<ul style="list-style-type: none"> • Skuteczne są przede wszystkim organizacje działające lokalnie; • Mimo licznej Polonii kondycja organizacji oceniana jest jako słaba; • Słabe zorganizowanie przekłada się na słabe zdolności pozyskiwania środków; • Rozdźwięk klasowy oraz generacyjny nie pozwala na rozszerzanie działalności organizacji starszych, w tym parasolowych; • Nowa Polonia, egzystująca w transnarodowej przestrzeni nie stara się odtworzyć polskości na	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje parasolowe, które mogłyby pełnić rolę reprezentanta bardzo licznej Polonii nie są świadome problemów imigrantów poakcesyjnych, nie odzwierciedlają różnorodności pogłądowej; • Zróżnicowanie celów działalności organizacji - elementem łączącym jest etnicznie pojmowana polskość - chociaż podział Polonii wg cenzury przed 1989 roku po 1989 i inne motywy emigracji znajdują odzwierciedlenie w innym rozumieniu polskości;	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca między organizacjami w skali makro jest sporadyczna i ma charakter ad hoc; • Dobrze działają organizacje pomocowe na szczeblu lokalnym; • Polska Macierz Szkolna - bardzo dobrze współpracuje z setkami szkół; • Niewykorzystany potencjał emigracji - Polacy mimo tego, że są najlicniejszą grupą cudzoziemców nie mają organizacji, które reprezentowałyby ich na zewnątrz np. w kontakcie z mediami;

	<p>Wyspach, nie ma potrzeby przyłączania się do tradycyjnych organizacji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak celu nadrzędnego dla organizacji, idei która mogłaby zapewnić przyszłość organizacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Jedyna licząca się reprezentacja Polaków to regionalne organizacje tematyczne, (kościół, szkoły); • Działalność organizacji skupia się na niesieniu pomocy, szczególnie lokalnie oraz działań integrujących środowiska (zawodowe, profesjonalno-elitarystyczne), ponadto istnieją organizacje skupiające się na dbałości o historię; • Tradycyjne organizacje nie odpowiadają potrzebom ostatniej fali emigracji – organizacje parasolowe skupiają się nadal na warstwie symbolicznej, podczas gdy potrzeby Polonii są inne – dotyczą spraw bytowych, społecznych, czy ekonomicznych.	<ul style="list-style-type: none"> • Brak koordynacji pracy organizacji jest jedną z przyczyn ich słabej kondycji.
Irlandia	<ul style="list-style-type: none"> • Młoda emigracja nie ma zaplecza, wiedzy oraz sprawdzonych sposobów działania; • Kondycja finansowa zdaniem członków organizacji mogłaby być lepsza; • Organizacjom pomocowym łatwiej jest otrzymać dofinansowanie na działalność jednocześnie ze źródeł polskich i irlandzkich; • Brak płatnych etatów zniechęca do działania w ramach organizacji; • Brak znajomości prawa i przepisów dotyczących funkcjonowania organizacji w Irlandii; • Cześć Polaków woli angażować się w działalność organizacji irlandzkich zamiast polonijnych; • Emigracja o motywach ekonomicznych nie jest zainteresowana angażowaniem się w ramach bezpłatnego wolontariatu; • Organizacje opierają się często na kilku silnych osobowościach; • Dobrze sytuowani nie czują konieczności zrzeszania się; • Stosunkowo niewiele osób z polskiej zbiorowości angażuje się społecznie;	<ul style="list-style-type: none"> • Młode organizacje dobrze wpisują się w potrzeby młodej emigracji; • Starsze organizacje nie docierają ze swoją ofertą do młodych; • Organizacje działające w obszarach: kulturalnym, pomocowym, edukacyjnym, branżowym, lobbującym, integracyjnym, reprezentacji Polaków oraz pełniące funkcje usługowe; • Nastawienie na połączenie promocji kultury polskiej z integrowaniem się ze społeczeństwem irlandzkim, współpracę z organizacjami niepolonijnymi raczej niż na „patriotyczną izolację”; • Każde potencjalne pole działalności organizacji jest zapewnione tj.: kulturalne (promujące kulturę polską), pomocowe, socjalne, społeczne, wspierające Polaków, wspomagające, edukacyjne, organizacje o profilu kształcącym, branżowe, zrzeszające profesjonalistów, biznesowe, lobbujące, aktywizujące, pro-obywatelskie, integracyjne, podkreślające i promujące relacje polsko-irlandzkie, reprezentujące Polaków, promujące polską społeczność w Irlandii, pełniące funkcje usługowe, szkoły,	<ul style="list-style-type: none"> • Działają w wielu ośrodkach, nie tylko w tych największych; • Emigracja jest młoda, nie ma doświadczenia w zakładaniu struktur, poszukuje się nowych sposobów działania; • Wyzwaniem jest utworzenie silnej struktury organizacji, aktywnej i widocznej; • Nie ma organizacji parasolowej – organizacje spierają się o przywództwo; • Forum Polonia pośredniczy w kontaktach między organizacjami, Macierz Szkolna zrzesza szkoły; • Obserwuje się konflikt między nielicznymi starymi organizacjami a organizacjami młodymi; • Trzy przyczyny konfliktów między organizacjami w Irlandii: [1] związane z różnicami na tle politycznym, [2] różnice na tle posiadania władzy i wpływów oraz [3] natury osobistej; • Dość dobry przepływ informacji między organizacjami.

	<ul style="list-style-type: none"> • Młoda emigracja jest nastawiona zadaniowo, a nie jest chętna do zrzeszania się; • Najbardziej aktywna grupa spośród imigrantów z Europy Środkowej i wschodniej; • Bodźcem do organizowania się jest kryzys, trudna sytuacja do rozwiązania; • Brak formalnej struktury czasem pozytywnie przekłada się na dynamikę działania; • Brak jest myślenia kolektywnego i <i>community spirit</i> (działania na rzecz społeczności), co blokuje współpracę między organizacjami; • Organizacje dobrze wykorzystują media społecznościowe, angażując też Irlandczyków.	<p>harcerstwo, spontaniczne akcje i wydarzenia kulturalne (Polska-Eire);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Niemile widziane są organizacje, które skłaniają się w kierunku izolowania od społeczeństwa irlandzkiego, separatyzm etniczny.	
Norwegia	<ul style="list-style-type: none"> • Mała liczba organizacji; • Niewielki zasięg działania; • Mała widoczność i słabość; • Zbyt duże rozproszenie geograficzne.	<ul style="list-style-type: none"> • Istnieją małe organizacje, które skupiają się na pewnych ściśle określonych zadaniach, głównie działające na rzecz kontaktu dzieci polonijnych ze sobą oraz podtrzymywania polskich tradycji w Norwegii; • Duże znaczenie mają polskie szkoły, które stają się także katalizatorem innych działań; • Skupiska Polonii tworzą się wokół duszpasterstwa polskiego; • Ponieważ migracja z Polski do Norwegii na tak ogromną skalę jest zjawiskiem nowym, wielu Polaków nadal boryka się z podstawowymi problemami jak rejestracja w urzędach, wypełnianie zeznań podatkowych czy rejestracja dzieci w szkołach i przedszkolach. W związku z tym, większość z omawianych przez ekspertów organizacji koncentruje się pomocy w tych dziedzinach; • Organizacje po wypełnieniu swojej pomocowej roli ewoluują w kierunku działalności kulturalnej; • Zdaniem ekspertów organizacje są skuteczne w realizacji zdań na rzecz pomocy oraz odnalezienia się na rynku pracy; • Organizacje powinny działać na rzecz budowania	<ul style="list-style-type: none"> • Powinny powstawać duże organizacje, organizacja parasolowa pomagająca także wymianie doświadczeń; • Zrzeszenie się byłoby szansą na wykorzystanie potencjału tkwiącego w istniejących organizacjach; • Duże odległości utrudniają spotkanie się członków organizacji ze sobą i realizowanie wspólnych działań - nie można mówić o stałej współpracy organizacji między sobą; • Pojawiają się konflikty między różnymi falami polskiej migracji do Norwegii. Wynikające z różnic interesów oraz oczekiwań wobec organizacji polonijnych.

		<p>pozytywnego wizerunku Polski oraz budowania relacji ze społeczeństwem norweskim, na ten moment organizacje są nieobecne w życiu publicznym. Ponadto pożądane są organizacje, które mogą świadczyć szeroko zakrojone usługi na wielu płaszczyznach życia polskiej diaspory zaczynając od spraw urzędowych, poprzez naukę języka, porady prawnicze, po konsultacje psychologiczne i pedagogiczne;</p>	
Szwecja	<ul style="list-style-type: none"> • Aktywności organizacji jest kierowanych raczej do wewnątrz (starsza Polonia); • Relatywnie niskie zaangażowanie Polonii (1,5 %) w działalność organizacji pozbawia je praw do reprezentacji całej Polonii; • Brak otwarcia na młodych ludzi, to jest dużym problemem; • Emigracja lat 70 i 80, napędzana sytuacją polityczną konsolidowała się w działaniu – część organizacji działa jeszcze siłą inercji, ale ze względów demograficznych część jest w kryzysie; • Trudności w komunikowaniu się na zewnątrz i między organizacjami; • Wysoki wiek członków organizacji przekłada się na małe zainteresowanie i efektywność w pozyskiwaniu środków ze szwedzkich źródeł • Sytuacja kadrowa, wynikająca z sytuacji demograficznej jest największą bolączką organizacji, niektóre z nich trwają, jednak bez aktywnych działań; • Emigracja poakcesyjna nie wykazuje zainteresowania tą formą aktywności – nie tyle zadaniami ad hoc, co formalnym zrzeszaniem się; • Trudno zweryfikować dane dotyczące faktycznej liczby organizacji: dotacja szwedzka zależy od liczby członków, dlatego często liczeni są	<ul style="list-style-type: none"> • Funkcjonują organizacje polonijne o charakterze sportowe, kulturalnym, podtrzymujące w diasporze kulturę kraju pochodzenia i kultywujące jego tradycję, zajmujące się transmisją międzypokoleniową treści kulturowych w warunkach migracyjnych, zachowaniem języka, chroniące dzieci przed wynarodowieniem (harcerstwo, teatrzyk, zajmujące się kulturą i historią oraz podtrzymujące pozytywny wizerunek Polski i Polaków w Szwecji; • W Szwecji funkcjonują „ambasadorzy migracji polskiej” – w mediach, kulturze i polityce, jednak nie wzmacniają oni pozycji organizacji polonijnych; • Kongres Polaków w Szwecji miał popularyzować pozytywny wizerunek Polonii, jednak się jest organizacją zbyt słabą, by tę rolę wypełnić; • Dostarczanie usług dla bardzo specyficznej kategorii odbiorców – przedstawicieli najniższych kategorii wiekowych ze słabym skutkiem; • Organizacje mają bardzo niewielką zdolność do przyciągania uczestników na organizowane wydarzenia.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje polonijne są liczne, funkcjonują dwie organizacje parasolowe, oraz grupa organizacji niezrzeszonych, niewielkich działających lokalnie; • Powstaje wiele, wąsko działających organizacji, niezrzeszonych, często branżowych (fryzjerki, kosmetyczki), lokalnych, które być może z czasem zastąpią organizacje duże; • Intensywność współpracy pomiędzy zrzeszonymi stowarzyszeniami wydaje się być dość niewielka (udział w kongresach, zebraniach); • Współpraca wykraczająca poza formalne kontakty pojawia się na poziomie lokalnym; • Biorąc pod uwagę rozmieszczenie organizacji polonijnych na mapie Szwecji, takie inicjatywy są możliwe de facto tylko w Sztokholmie, ewentualnie również w Goteborgu i Malmo; • Relacje między organizacjami parasolowymi wynikają z przeniesienia sympatii politycznych z polskiej sceny politycznej.

	<p>kilkukrotnie (działają w kilku organizacjach);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dobrze odnajdujący się na emigracji nie zasilają kadr organizacji polonijnych; • Organizacje parasolowe Kongres Polaków, jak i Zrzeszenie Organizacji Polonijnych cechować ma duża sprawność w pozyskiwaniu środków ze źródeł polskich instytucji odpowiedzialnych za realizację polityki polonijnej; • Także Kongres Polaków w Szwecji i Zrzeszenie Organizacji Polonijnych w Szwecji mają możliwość pozyskiwania finansowania ze szwedzkiej administracji centralnej, wielkość zależy od liczby członków, później środki mogą być transferowane do mniejszych organizacji, środki przeznaczone są głównie na utrzymanie lokali oraz grantów wpisujących się w działania na rzecz młodzieży i osób starszych; • Sytuacja lokalowa w zasadzie warunkowała skalę działania organizacji – głównie są skromne lokale udostępniane przez szwedzką administrację lokalną.		
Holandia	<ul style="list-style-type: none"> • Kondycja organizacji po wojnie i w czasach PRL była lepsza, także dlatego, że nie było innej możliwości kontaktu z Polską; • Trudno jest pozyskać środków na działalność – Holandia nie finansuje przedsięwzięć skierowanych do jednej grupy odbiorców; • Finanse są uzależnione od realizowanych projektów; • Konkurencja o środki finansowe krajowe jest duża; • Słaba kondycja finansowa przekłada się na problemy kadrowe; zależność organizacji od wąskiego grona liderów i lidererek; • Niski poziom społecznego zaangażowania wśród Polaków w Holandii;	<ul style="list-style-type: none"> • Pozytywnie wyróżniają się organizacje działające w obszarze edukacji i sportu oraz zrzeszone w organizacji parasolowej – Forum Szkół Polonijnych; • Główne pola działalności to: edukacja, mentoring, pomoc w aklimatyzacji w holenderskiej szkole, działalność kulturalna, sportowe, budowanie pozytywnego wizerunku Polaków, angażowanie w ramach wolontariatu specjalistów w ramach polskich szkół; • Działania organizacji skierowane nie tylko do Polonii ale także do Holendrów.	<ul style="list-style-type: none"> • Pojawiają się nieporozumienia w obrębie Polonii na tle politycznym utrudniając współpracę między organizacjami; • Istniejące podziały wewnątrz Polonii wpływają na niewielki zakres współpracy pomiędzy poszczególnymi organizacjami (brak organizacji parasolowych z wyjątkiem organizacji edukacyjnych – zrzeszająca szkoły niezwiązane z kościołem katolickim) oraz efemeryczny charakter wielu niewielkich bytów (wiele organizacji działa tylko „na papierze”); • Rozdrobnione organizacje nie są widoczne dla Holendrów, nie istnieje polskie lobby;

	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja zarobkowa ludzi z niższym wykształceniem nie jest zainteresowana ani angażowaniem się ani konsumowaniem; • Przedstawiciele różnych fal emigracji nie integrują się, brak takich inicjatyw; • Najmniejsze zainteresowanie organizacjami przejawiają osoby skoncentrowane na rozwoju zawodowym.		<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje o gospodarczym profilu działalności nie są zainteresowane wspólnym działaniem.
Włochy	<ul style="list-style-type: none"> • Kondycja organizacji jest zróżnicowana; • Niestabilna sytuacja finansowa, szczególnie organizacji działających na południu Włoch; • Stopień zaangażowania jest związany z różnicami w falach imigrantów – emigranci zarobkowi nie są zainteresowani działaniem w organizacjach ani ich działalnością kulturalną; • Potomkowie polskich kombatantów nie znają języka polskiego, więc nie angażują się w działalność organizacji; • Najmłodsza fala emigracji czuje się częścią Europy i nie ma potrzeby angażowania się na rzecz podtrzymywania tożsamości; • Roszczeniowy charakter sprawia, że emigranci chcą „brać” a nie „dawać”; • Bliskość Polski, łatwość podróżowania oraz utrzymywania kontaktów nie wymaga organizowania się; • Nowe inicjatywy często mają charakter wirtualny i jednorazowy.	<ul style="list-style-type: none"> • W ciągu ostatnich lat wzrosła aktywność organizacji; • Rozwija się szkolnictwo, chociaż dominują organizacje zajmujące się kulturą, historią i dziedzictwem kulturowym; • Ponadto organizacje zajmują się popularyzacją polskiej kultury; • Prowadzona jest działalność charytatywna przy współpracy z kościołem; • Ze względu na sfeminizowanie emigracji w latach 80. wiele rodzin jest mieszanych – spotkania odbywają się także po włosku, co ułatwia integrację, chociaż priorytetem ma kultura polska; • Ze względu na autonomię poszczególnych regionów Włoch większe znaczenie mają relacje z władzami lokalnymi, tym bardziej, że nie można mówić o jednolitym interesie Polaków we Włoszech • Funkcje pomocowe organizacji nie mają większego znaczenia; • Dobrze integrujący się Polacy nie są widoczni, a ich mała liczebność sprawia, że nie są atrakcyjną politycznie grupą społeczną.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozmieszczenie organizacji nie jest równomierne – więcej organizacji działa na południu, ponieważ tam osiedlała się emigracja zarobkowa; • Od lat 90. działa organizacja parasolowa Związek Polaków we Włoszech, zrzeszająca głównie organizacje powstałe w efekcie emigracji politycznej (starsze); • Występują tarcia między wcześniejszą falą migracji a migracją poakcesyjną, zarobkową (kultura wysoka vs kultura niska); • Konflikty w obrębie organizacji są częstym powodem powstawania organizacji nowych; • Cechy Polaków takie jak konfliktowość oraz nieumiejętność współdziałania w grupie odbijają się negatywnie w kontekście funkcjonowania organizacji i angażowania się.
Hiszpania	<ul style="list-style-type: none"> • Liczba polskich stowarzyszeń jest wyjątkowo duża w stosunku do aktualnej wielkości polskiej zbiorowości w Hiszpanii; • Organizacje działają nie tylko w dużych ośrodkach miejskich, gdzie koncentruje się większość Polaków, ale również w niewielkich ośrodkach miejskich, gdzie ich liczba jest stosunkowo mała;	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje polonijne działają na rzecz: podtrzymywania i wzmocnienia spójności wewnętrznej polskiej Społeczności, utrzymania łączności z Polską; utrzymania ciągłości kulturowej; • Duże znaczenie mają szkoły sobotnie których powołanie niejednokrotnie jest celem działania organizacji, szkoły stają się centrami życia polonijnego;	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje nie współpracują ze sobą – przedstawiciele organizacji spotykają się ze sobą jedynie przy okazji spotkań organizowanych przez ambasadę/konsulat; • Polonia nie jest zainteresowana organizowaniem się; • Zwraca się uwagę na potrzebę reprezentowania przez organizacje interesów

	<ul style="list-style-type: none"> • Bywają organizacje, które działają prężnie bywają i takie, które działają bardzo słabo; • Kryzys gospodarczy przyczynił się do obniżenia środków przeznaczanych na działalność organizacji imigranckich; • Słaba kondycja finansów to główny problem organizacji; • Polski Punkt Informacyjny działa dzięki finansowaniu przez MSZ; • Władze lokalne wspierają działalność organizacji przez ułatwienie dostępu do lokali; • Mimo dużej ilości organizacji liczba osób aktywnie zaangażowanych w ich działalność jest stosunkowo niska.	<ul style="list-style-type: none"> • Stosunkowo mało organizacji podejmuje się działalności, której celem jest udzielanie pomocy osobom polskiego pochodzenia znajdującym się w trudnych sytuacjach życiowych; • Istnieje rozbieżność między obszarami działalności (kultura) a potrzebami dużej części polonii (utrzymanie się na rynku pracy).	<p>polских środowisk w relacjach z hiszpańską administracją oraz społeczeństwem przyjmującym, chociaż niewielka liczba zaangażowanych Polaków nie daje legitymizacji do reprezentowania całej Polonii.</p>
--	---	---	--

Źródło: Opracowanie własne.

III. Miejsce polskich organizacji imigranckich w otoczeniu instytucjonalnym i organizacyjnym wybranych krajów

III.1. Relacje polskich organizacji imigranckich z instytucjami kraju pobytu

Niemal w każdym kraju relacje polskich organizacji pozarządowych z instytucjami kraju pobytu są – mimo dużej liczebności Polonii np. w Irlandii, Wielkiej Brytanii, Norwegii – słabo rozwinięte. Szczególnie dotyczy to relacji z instytucjami na szczeblu centralnym. Badani obserwują, iż niski stopień zorganizowania organizacji wpływa na ich małą widoczność i powoduje niesłyszalność głosów polskiej zbiorowości w dyskursie nad polityką integracyjną w kraju pobytu. Takiej sytuacji sprzyjają dodatkowo dwa czynniki charakteryzujące relacje – przekonanie instytucji, że imigranci z krajów UE nie wymagają specjalnego wsparcia oraz bezproblemowość polskich zbiorowości Polonii, która określana jest jako dobrze „asymilująca” bądź „integrująca” się. W kontrze do słabej współpracy z władzami na wyższym szczeblu często dość dobrze oceniana jest współpraca na szczeblu lokalny, owocująca dofinansowaniem wydarzeń oraz wsparciem lokalowym.

III.2. Relacje polskich organizacji imigranckich z innymi organizacjami pozarządowymi aktywnymi w kraju pobytu

Wspomniany niski stopień zorganizowania oraz mała widoczność organizacji także przyczynia się do izolowania organizacji polonijnych w kontaktach z innymi organizacjami, także reprezentującymi inne grupy imigrantów. Polskie organizacje raczej nie angażują się we współpracę z innymi organizacjami imigranckimi. Jeżeli taka współpraca ma miejsce to raczej odbywa się ona na szczeblu lokalnym i ma charakter zadaniowy np. jest niezbędna, by projekt miał charakter międzykulturowy i mógł zdobyć dofinansowanie. Dodatkowo często przypisywano polskim organizacjom imigranckim

małą otwartość na działania integrujące z innymi kulturami i skupianie się na swojej wewnętrznej organizacji i konfliktach (szczególnie dotyczy to organizacji starszych).

Tabela 3. Miejsce polskich organizacji imigranckich w otoczeniu instytucjonalnym i organizacyjnym wybranych krajów

Kraj	Relacje polskich organizacji imigranckich z instytucjami kraju pobytu	Relacji polskich organizacji imigranckich z innymi organizacjami pozarządowymi aktywnymi w kraju pobytu
Niemcy	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje nie są aktywne w relacjach z niemieckimi instytucjami, dlatego nie mają możliwości wpływania na niemiecką administrację; • Słabość organizacji przekłada się czasem na lekceważący stosunek administracji niemieckiej; • Lepiej w kontaktach z instytucjami kraju pobytu radzą sobie organizacje na szczeblu lokalnym; • Organizacje często nie wiedzą z kim mogą współpracować, z jakich źródeł mogą czerpać finanse; • Instytucje niemieckie są przyjaźnie nastawione do Polaków i ich organizacji lub tak, jak do innych organizacji imigranckich – neutralnie; • Kontrowersyjną kwestią jest wywiązywanie się przez stronę Niemiecką z Traktatu między Rzeczpospolitą Polską a Republiką Federalną Niemiec o dobrym sąsiedztwie i przyjaznej współpracy – nakłady finansowe są zbyt małe, Traktat nie zawsze jest brany pod uwagę jako uzasadnienie działań pomocowych, dostrzegana jest asymetria w realizacji traktatu przez stronę Polską (dotacje, mniejszość niemiecka); • Pełnomocnicy ds. Polonii w krajach związkowych oceniani są jako bierni; • Polonia nie sprawia problemów, dobrze integruje się, więc zdaniem administracji niemieckiej „nie potrzebuje specjalnego wsparcia”.	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca jeśli już istnieje, to z innymi organizacjami imigranckimi, realizowana na szczeblu lokalnym; • Zdarza się, że problemy we współpracy z innymi organizacjami powodują, że głos Polonii nie przebija się do szerszej polityki dotyczącej integracji imigrantów.
Francja	<ul style="list-style-type: none"> • Wszyscy migranci są traktowani tak samo, władze francuskie nie wspierają odrębności kulturowej; • Nie ma instytucjonalnych form współpracy z organizacjami imigranckimi; • Współpraca ma miejsce z władzami lokalnymi, rzadziej – regionalnymi, co wynika z lokalnego zasięgu działania organizacji; • Łatwiej mają stowarzyszenia, które mają doświadczenie w realizacji projektów i umieją je rozliczać; • Relacje na poziomie lokalnym oceniane są jako bardzo dobre – organizacje zapraszane są na spotkania, konsultacje oraz wydarzenia społeczno-kulturalne; • Działalność organizacji jest mało zauważalna przez władze francuskie na szczeblu centralnym – (powody: brak organizacji parasolowej, brak oczekiwań Polaków, silniejsze związki Francji z innymi państwami europejskimi niż Polska, przekonanie, że Polacy sobie zawsze poradzą); • Administracja francuska nie finansuje wydarzeń typowo religijnych czy nauki religii w szkołach, do których wielu Polaków przywiązuje dużą wagę; • Dla części organizacji właściwymi przedstawicielami do kontaktów z władzami francuskimi są Ambasada albo Konsulat.	<ul style="list-style-type: none"> • Wymiana informacji i współpraca między organizacjami ma miejsce głównie na poziomie lokalnym - przy realizacji konkretnych przedsięwzięć; • Istniejące relacje oceniane są pozytywnie, jako poprawne i przebiegające bez zakłóceń; • Przyczyną braku stałej współpracy jest niechęć do otwierania się na osoby spoza imigracji; • W okręgach konsularnych powołano rady konsultacyjne, w których uczestniczą organizacje polonijne.

Wielka Brytania	<ul style="list-style-type: none"> • Wielka Brytania jest krajem otwartym na imigrantów; • Otwartość i gotowość do współpracy bywa niewykorzystywana przez organizacje – głównie dlatego, że nie są one zainteresowane integracją z Brytyjczykami, przez lata wytworzyły swój sposób funkcjonowania i sposoby finansowania; • Strona brytyjska ze względu na liczebność Polonii jest bardzo zainteresowana nawiązaniem współpracy, jednak na poziomie centralnym w zasadzie jest to niemożliwe z powodu braku silnej organizacji parasolowej oraz małej widoczności polskich organizacji.	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje parasolowe historyczne i profesjonalno-elitarystyczne mają nadzwyczaj słabo rozwinięte relacje z innymi organizacjami pozarządowymi aktywnymi w Wielkiej Brytanii; • Lokalne polskie organizacje pomocowo-społeczniowskie rozszerzają swoją działalność na inne grupy migrantów, szczególnie z Europy Środkowo-Wschodniej; • Organizacje działające lokalnie współpracują z organizacjami brytyjskimi, szczególnie dotyczy to organizacji pomocowo-społeczniowskich; • Wiele organizacji funkcjonuje w tzw. getcie etnicznym.
Irlandia	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje nie są ustrukturalizowane, jednak współpraca jest, pojawia się także finansowanie przez instytucje irlandzkie; • Pojawiają się przykłady współpracy polskich organizacji z administracją irlandzką np.: Forum Polonia wraz z Dublin City Council prowadzi program zachęcający do staży w irlandzkich organizacjach oraz aktywności obywatelskiej; • Ponieważ brak jest problemów jeśli chodzi o integrację nie ma specjalnych narzędzi służących wsparciu organizacji polonijnych; • Potencjał organizacji zaczyna być dostrzegany przez władze irlandzkie, ze względu na liczebność Polonii; • Szanse na uzyskanie wsparcia mają organizacje nastawione na integrację; • Trudnościami w pozyskiwaniu grantów są niski stopień sformalizowania organizacji, brak znajomości realiów, odległości od centrum, nie nastawienie na inkluzyjność; • Kluczem do sukcesu jest nawiązanie realizacji z właściwymi osobami.	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakty te są rzadkie i niewielu reprezentantów organizacji pozarządowych miało kiedyś jakiegokolwiek interakcje z organizacjami polonijnymi; • Jeśli taka współpraca jest to najczęściej jest to za pośrednictwem Forum Polonia; • Współpraca ma charakter zadaniowy, przy organizacji eventów; • Niewidoczność sprawia, że organizacje nie są zapraszane na spotkania, nie biorą udziału w konsultacjach rad integracyjnych; • Zdarza się, że inicjowanie współpracy ma charakter jednostronny – tzn. organizacje polonijne chętnie wspierają działania organizacji irlandzkich, w drugą stronę jest odwrotnie; • Czasem współpraca ma charakter deklaracyjny, polegający jedynie na formalnym spełnieniu wymogów partnerstwa w dostępie do grantów.
Norwegia	<ul style="list-style-type: none"> • Norwegia nie spodziewała się tak dużej imigracji z Polski, nie jest przygotowana do współpracy z organizacjami; • Nie ma wyraźnej chęci współpracy czy wspomagania polskich organizacji; • Kontakt z władzami ma miejsce przed wyborami lokalnymi; • Nawiązanie relacji utrudnia niski stopień sformalizowania oraz rozproszenie - wydaje się, że aktywne działanie ze strony organizacji polonijnych miałyby szansę na nawiązanie współpracy z instytucjami norweskimi, które pomagają w organizacji wydarzeń czy też znalezieniu lokalu ;	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca projektowa przy realizacji projektów opierających się na partnerstwie polsko-norweskim; • Organizacje starają się uczyć od organizacji norweskich skutecznego pisania projektów • Współpraca jest łatwiejsza z dużymi organizacjami, mniejsze organizacje obawiają się rywalizacji w staraniach o te same fundusze;

	<ul style="list-style-type: none"> • Uzyskanie wsparcia finansowanego nie jest trudne pod warunkiem dobrze przygotowanej dokumentacji projektowej/grantowej; • Trudnością w dotarciu do funduszy może być niska świadomość takiej możliwości oraz formalności z tym związanych; • Jako emigracja „z wyboru” nie jest dla władz norweskich podmiotem, który wymagałby specjalnego wsparcia.	<ul style="list-style-type: none"> • Niski poziom współpracy może być spowodowany małą aktywnością polskich organizacji w ogóle.
Szwecja	<ul style="list-style-type: none"> • Polacy są traktowani podobnie jak inne grupy imigrantów, z uwzględnieniem faktu, że są mniej liczną grupą niż np. mniejszość arabska; • Grupa emigrantów poakcesyjnych nie jest dla Szwedów grupą imigrancką; • Dobrze integrująca się Polonia nie wymaga specjalnie dedykowanych działań zatem nie jest potrzebna współpraca z polskimi organizacjami w celu rozwiązywania problemów diaspory; • Obojętność wynikająca z neutralnego stosunku do imigrantów; • Relacje zachodzą na szczeblu centralnym – między organizacjami parasolowymi i MUCF, czyli agencją rządową przyznającą dotacje dla organizacji, Organizacje parasolowe są partnerem konsultacji spraw dotyczących polityki imigranckiej; • Brak szerszych relacji może być wypadkową małej aktywności w sferze publicznej osób polskiego pochodzenia; • Panujący sceptycyzm wobec wydarzeń politycznych dziejących się w Polsce rzutuje na stosunek Szwedów do Polaków.	<ul style="list-style-type: none"> • Kontakty z innymi organizacjami są raczej ograniczone; • Jedną z polskich organizacji - Zrzeszenie Organizacji Polonijnych - jest członkiem Związku Organizacji Etnicznych w Szwecji (opiniowanie ustaw, lobbying). Interesy polskich organizacji są odmienne do interesów organizacji reprezentujących imigrantów z krajów arabskich bądź Afryki.
Holandia	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca ogranicza się do pomocy w pozyskaniu lokalu dla działalności organizacji; • Organizacje utrzymują kontakty z gminami, z instytucjami kultury, z instytucjami pomocy społecznej, korzystają z dotacji na działalność kulturalną; • Szansę na dofinansowanie mają jedynie projekty skierowane do szerokich grup odbiorców Holandia nie wspiera finansowo szkół polonijnych ani innych działań skierowanych tylko do grupy imigrantów z Polski.	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca z innymi organizacjami w zasadzie nie istnieje; • Zdarza się, że organizacje holenderskie nawiązują kontakt z organizacjami polonijnymi w celu udzielenia pomocy zgłaszającym się Polakom.
Włochy	<ul style="list-style-type: none"> • Niewidoczność zbiorowości polskiej utrudnia nawiązywanie relacji z instytucjami włoskimi oraz dostęp do ewentualnych zasobów, z których mogłyby korzystać polskie organizacje imigranckie; • Włosi skupiają się na integracji imigrantów spoza krajów UE • Pomoc dla organizacji to najczęściej użyczenie lokalu lub drobna pomoc finansowa np. na druk plakatów; • Kluczem do sukcesu są dobre relacje z władzami lokalnymi – niektóre organizacje dobrze się odnajdują w panujących na południu nawiązywaniu bezpośrednich relacji z lokalnymi władzami, co czasem znajduje przełożenie na uzyskanie pomocy; • W niektórych regionach działają ciała konsultacyjne dot. społeczności pochodzących spoza Włoch.	<ul style="list-style-type: none"> • Polskie organizacje raczej nie podejmują stałej współpracy z organizacjami włoskimi; • Współpraca z innymi organizacjami imigranckimi ma charakter sporadyczny i sprowadza się do udziału w imprezach np. „festynach emigracyjnych”.
Hiszpania	<ul style="list-style-type: none"> • Polskie organizacje są traktowane tak samo jak inne organizacje imigranckie; • Wielkość środków oraz pomocy zależy od stopnia zorganizowania i wielkości organizacji oraz wielkości polonii na danym terenie;	<ul style="list-style-type: none"> • Współpraca jest bardzo ograniczona bądź nie ma jej wcale; • Ma raczej charakter reaktywny – pomoc hiszpańskim organizacjom działającym w obszarze pomocy

	<ul style="list-style-type: none"> • Kluczowa jest współpraca z władzami na poziomie lokalnym; • Polskie organizacje chętnie korzystają z pomocy lokalowej jednak bardzo rzadko finansowej – być może powodem jest niechęć do wypełnienia procedur związanych z złożeniem wniosku; • Wsparcie ze strony kraju przyjmującego traktowane jest instrumentalnie – do realizacji własnych celów i utrzymywania łączności z Polską nie zaś w celu włączenia się w kształtowanie polityki imigracyjnej Hiszpanii i zapewnienia spójności kulturowej. 	<p>społecznej w działaniach skierowanych do polskiej imigracji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Organizacje polonijne są zaabsorbowane zaspokajanie swoich własnych potrzeb i nie szukają kontaktów na zewnątrz.
--	--	--

Źródło: *Opracowanie własne.*

IV. Relacje pomiędzy polskimi organizacjami imigranckimi a państwem polskim

Relacje pomiędzy polskimi organizacjami a państwem polskim powinny być regulowane przez politykę polonijną, niestety jej istnienie poddawane jest przez badanych w wątpliwość. W przypadku krajów o krótkiej tradycji emigracji z Polski – Irlandia, Norwegia – podkreślano niewykorzystanie potencjału Polonii w kształtowaniu wizerunku Polski, zbyt małe nakłady kadrowe, niewspółmierne do liczebności Polaków. W zasadzie zawsze badani wskazywali na zbyt małe wsparcie finansowe, nieuwzględniające środków na utrzymanie kadry oraz budowanie jej potencjału, co zdecydowanie osłabia funkcjonowanie organizacji. Priorytety polityki polonijnej, o ile były znane, są uznawane za nieodpowiadające nowej fali emigracji. Wobec słabości polityki polonijnej duże znaczenie ma „czynnik ludzki” czyli indywidualne zaangażowanie – szczególnie konsulatów. Podobnie jak w przypadku współpracy z instytucjami kraju przyjmującego duże znaczenie mają relacje z pracownikami ambasady oraz konsulatu, ostatecznie pośredniczących w relacjach między organizacjami a państwem polskim. Niestety niski stopień zorganizowania Polonii i brak (często) organizacji parasolowej powodują dość niski wpływ organizacji na politykę krajową. Warto wspomnieć o pojawiającym się wątku dotyczącym upolitycznienia relacji między organizacjami a państwem – zdarza się, że wsparcie otrzymują organizacje ideologicznie związane z partią rządzącą a osiągnięcia organizacji przypisywane są działaniom polityków krajowych (Niemcy, Norwegia, Szwecja).

Tabela 4. Relacje pomiędzy polskimi organizacjami imigranckimi w wybranych krajach a państwem polskim

Kraj	Relacje polskich organizacji imigranckich z instytucjami państwa polskiego
Niemcy	<ul style="list-style-type: none"> • Polska dyplomacja dążyła do wewnętrznej integracji środowiska polskich organizacji, czyli do stworzenia silnej organizacji parasolowej, która mogłaby być traktowana jako przedstawiciel polskiej zbiorowości w Niemczech; • Istnienie „polityki polonijnej” poddawane jest pod wątpliwość; • Szczupłość nakładów finansowych oraz niestabilny sposób przyznawania środków (przez MSZ, Senat); • Organizacje są wciągane w bieżącą politykę krajową; • Negatywnie postrzegane jest przypisywanie przez siebie rząd sukcesów osiągniętych przez organizacje.

Francja	<ul style="list-style-type: none"> • Oczekiwane są większe możliwości dofinansowania Polonii na Zachodzie (obecnie uwaga polskich władz skupia się na dofinansowaniu polityki polonijnej głównie na Wschodzie), działania na rzecz zmiany wizerunku Polski i walki z negatywnym stereotypem Polaka oraz stałej obecności Polonii w polskich mediach i polityce; • Patrzenie na emigrację jako częśćkę narodu a nie osoby, które porzuciły swoją ojczyznę i w związku z tym nie powinny otrzymywać wsparcia ze strony Polski; • Dostrzegany jest brak rozpoznania potrzeb Polonii jak całości zamiast tego instytucje państwa polskiego skupiają się na poszczególnych organizacjach.
Wielka Brytania	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje z instytucjami państwa polskiego zależą od relacji z polskimi placówkami dyplomatycznymi; • Współpraca organizacji z Ambasadą i konsulatami RP są oceniane jako raczej dobre; • Niskie zaangażowanie pracowników konsularnych we współpracę z polskimi organizacjami – jest ich zdecydowanie za mało; • Niedostosowana jest skala działań dyplomatycznych do liczebności Polaków w Wielkiej Brytanii; • Polityka polonijna skupia się jedynie na edukacji dzieci migrantów zapewnieniu dostępu do polskich szkół, języka i kultury; • Wymóg polskiego pośrednika w procesie pozyskiwania środków z budżetu Senatu na działalność polonijną postrzegany jest jako nadmiernie biurokratyczny.
Irlandia	<ul style="list-style-type: none"> • Nie istnieje model współpracy między organizacjami a władzami państwa polskiego; • Irlandia bywa traktowana jako część Wielkiej Brytanii („Polacy na Wyspach”); • Nie ma przedstawiciela Polonii z Irlandii w sejmowych ciałach doradczych – Radzie Doradczej; • Przeświadczenie władz polskich, że jest to emigracja tymczasowa; • Kontakty władz z konsulem mogłyby być intensywniejsze, wizyty ministrów częstsze; • Konsulat zatrudnia zbyt mało pracowników – nieadekwatnie do liczby Polonii, ale jest otwarty na współpracę dobrze rozpoznaje potrzeby Polaków; • Bardzo dobrze ocenione zostały relacje z Ambasadą; • Gotowość do pomocy w sytuacjach dyskryminacji; • Priorytet MSZ to finansowanie Polaków na Wschodzie, co odbija się na mniejszym finansowaniu oraz zaangażowaniu w sprawy Polonii na Zachodzie; • Dofinansowanie grantów bywa obcinane, trudno przewidzieć ostateczną kwotę wsparcia, brak informacji zwrotnej w przypadku nieotrzymania dotacji utrudnia uczenie się pozyskiwania grantów; • Polityka rządu nie jest dostosowana do „nowej emigracji”, jest przestarzała – skupia się na promowaniu polskości (szkolnictwo, kultura, tradycja); • Niskie wsparcie Polonii w porównaniu z wsparciem, które mają inne organizacje od swoich państw; • Brak programów związanych z powrotem, ułatwiających integrację i odnalezienie się w nowej sytuacji.
Norwegia	<ul style="list-style-type: none"> • Brak relacji między organizacjami a władzami polskimi; • Ewentualną współpracę utrudnia brak punktów konsularnych na terenie Norwegii; • Uwaga polityki polonijnej skupia się na emigracji na Wschód; • Bywają organizacje będące w dobrym kontakcie z władzami konsularnymi; • Zainteresowanie Polonią wzrasta przed wyborami; • Zdarzały się przypadki instruowania w jaki sposób przedstawiać działania władz polskich w Polsce np. w przypadku zmian w Trybunale Konstytucyjnym; • Ani Konsulat ani Ambasada nie mają pieniędzy na wsparcie organizacji; • Wsparcie Ambasady jest bardzo pożądane by zwiększyć szanse na finansowanie przez norweskie instytucje, oraz po to, by uczynić organizacje widocznymi na wyższym szczeblu politycznym; • Potencjał tamtejszej emigracji jest niewykorzystany.
Szwecja	<ul style="list-style-type: none"> • Nie ma ciągłej i spójnej polityki współpracy z organizacjami polskimi, jej charakter zależy w dużej mierze od nastawienia osób zaangażowanych; • Organizacjami zajmuje się specjalnie powołana Rada Kultury przy Ambasadzie RP w Sztokholmie, która służy głównie pośredniczeniu w przekazywaniu informacji między zrzeszonymi w niej organizacjami; • Konsulat posiada mniejsze środki finansowe dla organizacji niż kiedyś; • Wsparcie ma charakter materialny np. w postaci użyczenia lokalu;

	<ul style="list-style-type: none"> • Motywem współpracy ze strony organizacji jest możliwość zdobycia środków finansowych na swoją działalność (Szwecja wspiera głównie działania na rzecz młodzieży i seniorów); • Strona polska jest przekonana, że organizacjom polonijnym w Szwecji żyje się dobrze (szwedzkie dotacje) i nie potrzebują one dodatkowego wsparcia; • Wiele działań, które były i czasem nadal są finansowe np. działania związane z ciągłością kulturową (np. wydawanie prasy polonijnej) jest już zbędnych chociażby ze względu na szeroki dostęp do telewizji, Internetu, dostęp do polskich gazet w polskich sklepach).
Holandia	<ul style="list-style-type: none"> • Dobre kontakty organizacji z Ambasadą RP w Hadze, która często obejmuje patronatem lub mecenatem polskie wydarzenia kulturalne; • Ambasada pełni również funkcję łącznika pomiędzy diasporą a państwem polskim organizując wydarzenia kulturalne lub patronując im oraz, co nie mniej ważne, dysponując środkami finansowymi przyznawanymi przez polskie władze; • Organizacje mają trudności w przygotowaniu wniosków na pozyskanie dofinansowania, finanse są niewystarczające, brak środków na zatrudnienie kadry; • Nie jest wykorzystywany ekonomiczno-biznesowy potencjał Polonii; • Brak też działań ratujących polskie dobra kulturowe w Holandii.
Włochy	<ul style="list-style-type: none"> • Nie sformułowano celów polityki polonijnej ukierunkowanych stricte na zbiorowość polską we Włoszech; • Urzędy konsularne współpracują z organizacjami niezależnie od ich stopnia zinstytucjonalizowania, pełnią one rolę katalizatora w nawiązywaniu relacji z władzami lokalnymi np. przez organizowanie spotkań z burmistrzami; • Instytucje państwa polskiego wspierają organizacje rzeczowo, podnosząc jakość organizowanych przez nie przedsięwzięć; • Wsparcie finansowe organizacji jest bardzo ograniczone i zależne od sympatii politycznych stąd uważane jest za niestabilne.
Hiszpania	<ul style="list-style-type: none"> • Nie są znane założenia ani kierunki polityki polonijnej; • Niestabilność polityki polonijnej – budzi niepewność i wątpliwości co do jej skuteczności; • Dostrzegana jest działalność MEN – przysyłanie materiałów dla szkół; • Placówki dyplomatyczne pełnią rolę łącznika między organizacjami oraz biorą udział w wydarzeniach przez nie organizowanych; • Władze konsularne wspierają działania na rzecz konsolidacji organizacji polonijnych; • Pośredniczą w dystrybuowaniu środków na realizację projektów; • Potrzebne są środki nie tylko na realizację konkretnych działań, ale także finansowanie struktury organizacji

Źródło: Opracowanie własne.

V. Wnioski – determinanty kondycji polskich organizacji imigranckich

Determinanty związane z charakterystyką procesu migracyjnego oraz zbiorowości imigranckiej

W dużej mierze dotyczą one różnic pokoleniowych między falami emigracji – emigracją z lat 80. oraz poakcesyjną. Oceniany jako niski kapitał kulturowy „nowej fali emigracji” przyczyniać się ma do niewielkiego zainteresowania stowarzyszeniem się. Z drugiej strony w zdarza się, że brakuje wcześniejszych struktur i organizacji działających długo i mogących być przykładem dla organizacji nowych (Irlandia). Istnienie starszych organizacji postawione jest pod znakiem zapytania ze względu na brak wymiany pokoleniowej – organizacje starzeją się wraz ze swoimi członkami i wraz z nimi wymierają. Brak środków finansowych, szczególnie z przeznaczeniem na rozwój kadry utrudnia utrzymanie stabilności i trwałości organizacji, które działają w oparciu o wyraźnych liderów, nie mając zasobów na wykształcenie ich następców.

Determinanty związane z charakterystyką kraju pochodzenia

Główną determinantą tej kategorii jest przenoszenie wzorców niskiego zaangażowania społecznego z Polski do kraju emigracji – brak zaufania społecznego, niechęć do działania na rzecz społeczności, niski stopień partycypacji społecznej. Okazuje się, że są to wciąż żywe zaszłości komunizmu, które negatywnie wpływają na potencjał Polonii.

Determinanty związane z charakterystyką kraju pobytu

Badani zwracali uwagę, iż polityki integracyjne małym stopniu zwracają uwagę na polskie zbiorowości i organizacje je reprezentujące. Często jest brak źródeł finansowania działań skierowanych tylko do jednej grupy imigrantów oraz brak wsparcia dla organizacji o charakterze wyznaniowym czy kulturowym. Wspierane są natomiast działania integrujące ze sobą różne społeczności imigranckie. Warto zauważyć, że pogorszenie sytuacji ekonomicznej kraju przyjmującego znajduje swoje odbicie w kondycji organizacji imigranckich (np. Włochy).

Determinanty związane z bilateralnymi relacji między krajem wysyłającym a przyjmującym

Biorąc pod uwagę fakt, że wspólna polityka unijna reguluje zasady przepływu ludności między krajami członkowskimi oraz podstawowe prawa migrantów wewnątrzunijnych trudno znaleźć czynniki wpływające na kondycję organizacji mające swoje podłoże w stosunkach pomiędzy Polską a krajem przyjmującym. Kraje przyjmujące nie prowadzą odrębnej polityki imigracyjnej dla obywateli polskich. Wyjątkiem jest istnienie Traktatu o dobrym sąsiedztwie regulującym obowiązki Polski i Niemiec względem swoich mniejszości. Jednak zdaniem badanych dokument, który mógłby przyczynić się do wzrostu potencjału polskich organizacji jest nieznaną administracji niemieckiej w wystarczającym stopniu.

Inne możliwe determinanty

Wydaje się, że największym wyzwaniem jakie stoi przed organizacjami polonijnymi jest dostosowanie się i wykorzystanie zmian jakie zaszły w obrębie komunikacji. Łatwość utrzymania kontaktu z Polską, łatwość podróżowania sprawiają, że niektóre z przesłanek które konstytuowały istnienie organizacji polonijnych przestają mieć znaczenie (wydawanie prasy, kontakt z polską kulturą).

Łatwość nawiązywania kontaktu z Polakami za granicą rozwija alternatywne działania – często ad hoc, zadaniowo, bez konieczności zrzeszania się i działania w ramach organizacji.

Tabela 5. Determinanty kondycji polskich organizacji imigranckich

Kraj	Determinanty związane z charakterystyką procesu migracyjnego oraz zbiorowości imigranckiej	Determinanty związane z charakterystyką kraju pochodzenia	Determinanty związane z charakterystyką kraju pobytu	Determinanty związane z bilateralnymi relacjami między krajem wysyłającym a przyjmującym	Inne możliwe determinanty
Niemcy	<ul style="list-style-type: none"> Różnice między falami emigracji – od tych, którzy chcą ukryć swoje pochodzenie do fali najnowszej, niemającej problemów zaformowaniem swojego pochodzenia, różny światopogląd przedstawicieli Polonii, różne cele, co przekłada się na atomizację środowiska. 	<ul style="list-style-type: none"> Przenoszenie wzorców niskiego zaangażowania z Polski do Niemiec „nasza mentalność narodowa”; Niska skłonność do partycypacji społecznej. 	<ul style="list-style-type: none"> Regulacje wynikające z obowiązującej Traktatu o dobrym sąsiedztwie. 	<ul style="list-style-type: none"> Traktat o dobrym sąsiedztwie – lepsze wywiązywanie się z niego przez stronę Niemiecką poprawiłoby kondycję organizacji; Brak wiedzy społeczeństwa Niemieckiego o założeniach traktatu i szczególnej pozycji Polonii w Niemczech, względem mniejszości nieposiadających podobnych regulacji. 	<ul style="list-style-type: none"> Transformacja generacyjna - młodzi wolą inne formy aktywności niż zrzeszanie się; Alternatywne sposoby działania społecznego (spontaniczne akcje, happeningi) powodują marginalizację tradycyjnie działających organizacji; Łatwość podróżowania sprawia, że część funkcji pełnionych przez tradycyjne organizacje nie jest potrzebna (dostępność prasy, mediów, łatwość utrzymania kontaktów z rodziną i bliskimi); Niezagrożona wydaje się pozycja kościoła.
Francja	<ul style="list-style-type: none"> Na kondycję organizacji wpływa kapitał kulturowy emigrantów; Starzenie się członków organizacji, brak zainteresowania krzewieniem polskiej kultury; Charakterystyka nowej fali emigracji – 	<ul style="list-style-type: none"> Skłonność do indywidualnego radzenia sobie i niechęć do zrzeszania się (spuścizna komunizmu) nie sprzyja rozwojowi organizacji; Stopień zaangażowania ambasady oraz konsuli w scalanie 	<ul style="list-style-type: none"> Nawiązanie relacji z organizacjami i krajem przyjmującym; Niewyróżnianie we Francji mniejszości narodowych – żadna ze zbiorowości imigracyjnych nie jest faworyzowana 	<ul style="list-style-type: none"> Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen). 	<ul style="list-style-type: none"> Coraz większe zainteresowanie Francuzów, nie tylko polskiego pochodzenia, może rozwinąć polski charakter organizacji; Największą szansę na istnienie i rozwój będą miały stowarzyszenia zawodowe oraz promujące

	funkcjonowania organizacji, związany z przemianami społecznymi, technologicznymi i politycznymi.	ruchu polonijnego oraz pomoc niesiona organizacjom.	, nie utrudnia się działań podtrzymujących więzi między imigrantami; • Każda z organizacji może w taki sam sposób ubiegać się o dofinansowanie; • Nie finansuje się działań typowo religijnych.		polskie dziedzictwo.
Wielka Brytania	<ul style="list-style-type: none"> • Konflikt generacyjny – rozproszenie celów Polonii; • Dobrze radzą sobie organizacje lokalne albo skierowane dla sprofilowanych grup (zawodowych, społecznych); • Brak organizacji parasolowej wspiera dążenie organizacji narodowych do reprezentowania głosów Polonii, „walka o rząd dusz”. 	<ul style="list-style-type: none"> • Polityka polska, jako kraju wysyłającego, prawie całkiem umyka uwadze organizacji imigranckich; W funkcjonowaniu organizacji pomaga zbieżność ich celów z priorytetami polskiego rządu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Związana z Brexitem niepewność co do kształtu polityk imigracyjnych oraz statusu imigrantów mieszkających w Wielkiej Brytanii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen); • Niemożliwe do przewidzenia skutki Brexitu – Polacy staną się imigrantami sensu stricto i być może wzmocni to organizacje polonijne. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmiana w sposobie komunikowania – media społecznościowe – ułatwia rozwiązywanie problemów Polaków bez konieczności działania w organizacjach polonijnych; • Łatwość podróżowania ułatwia utrzymanie kontaktu z rodziną i bliskimi oraz poczucie.
Irlandia	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja młoda – zarówno, jeśli chodzi o wiek, jak i zjawisko; • Emigracja nastawiona na poprawę sytuacji ekonomicznej. Brak jest czasu – koncentracja na rodzinie i pracy; • Brak starszych organizacji, od których można by uczyć się działania; • Brak rozwiniętych struktur; 	<ul style="list-style-type: none"> • Brak zaufania do siebie nawzajem; • Brak tradycji zrzeszania się; • Niski kapitał kulturowy Polaków emigrujących do Irlandii przekłada się na niski stopień zaangażowania się; • Polacy zabrali ze sobą z Polski niechęć do zrzeszania się i niską aktywność 	<ul style="list-style-type: none"> • W Irlandii działają organizacje pomagające imigrantom, nie są potrzebne organizacje dedykowane tylko Polakom; • Łatwość zakładania stowarzyszeń, brak barier administracyjnych. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen); • W kontekście relacji Polska – Irlandia trudno jest mówić o jawnym konflikcie, ale należy podkreślić, że ewentualna rozbieżność stanowisk, może wpływać na obojętność lub wycofywanie środków ze strony irlandzkiej, szczególnie, jeśli działania 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrzeba kontaktu z językiem i kulturą zaspokajana jest w obrębie społeczności polonijnej, dzięki mediom oraz internetowi Duża mobilność – częste pobyty w Polsce nie sprzyjają zaangażowaniu się w działalność organizacji; • Młodzi kosmopolityczni wolą działać w organizacjach irlandzkich.

	<ul style="list-style-type: none"> • Konflikty między i w ramach organizacji. W rezultacie brak organizacji parasolowej; • Emigracja jednofalowa, młoda, spójna; • Polacy nie mają problemów z integracją w Irlandii Polakom w Irlandii i nie czują potrzeby zrzeszania. 	<p>społeczną i przenieśli je do Irlandii;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Trudności ze zdobyciem dofinansowania z MSZ albo Senatu. 		<p>organizacyjne są postrzegane jako izolacjonistyczne.</p>	
Norwegia	<ul style="list-style-type: none"> • Emigracja zarobkowa koncentruje się przede wszystkim na pracy; • Duża część emigracji poakcesyjnej zostawiło rodziny w Polsce i nie angażuje się w życie społeczne i kulturalne w Norwegii; • Oparcie na jednostkach, których odejście często wiąże się z zaprzestaniem działalności; • Małe doświadczenie; • Brak pomysłu na działanie organizacji; • Brak kadry, brak etatów, brak struktur rodzą problemy związane z sięganiem po fundusze. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niskie zaangażowanie społeczne; • Brak tradycji społeczeństwa obywatelskiego, niechęć do zrzeszania się; • Zdarza się, że krytyczne spojrzenie na wewnętrzną politykę Polski wpływa na stosunek Norwegów do Polonii. 	<ul style="list-style-type: none"> • Organizacje są dość młode, nierozpoznawalne i dlatego trudno je obdarzyć zaufaniem; • Brak doświadczeń Norwegów z tak dużą falą imigracji zarobkowej z jednego kraju, brak dostosowanych polityk. 	<ul style="list-style-type: none"> • Obywatele polscy korzystają z prawa do swobodnego przepływu osób na zasadach obowiązujących w Unii Europejskiej/Europejskim Obszarze Gospodarczym oraz w ramach strefy Schengen. 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrzeba utworzenia silnej organizacji parasolowej; • Dostosowanie się organizacji do potrzeb owej emigracji – odejście od kulturowej celebracji; • Wraz ze wzrostem adaptacji w nowym miejscu zwiększy się pula czasu wolnego, który może zostać wykorzystany na rzecz działalności w organizacjach polonijnych.
Szwecja	<ul style="list-style-type: none"> • Zmienił się profil imigranta – z inteligenckiego o na poszukującego pracy; • Niska „zastępowalność 	<ul style="list-style-type: none"> • Obawy o dyskryminację w dostępie do wsparcia ze względu na poglądy polityczne, autocenzura; 	<ul style="list-style-type: none"> • Dość duże odległości między miastami, rozproszenie (nie ma możliwości współdzielenia zasobów); 	<ul style="list-style-type: none"> • Znaczenie stosunków bilateralnych było istotne w czasach PR obecnie relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny 	<ul style="list-style-type: none"> • Skala działań jest warunkowana przez dostęp do własnego lokalnego; • Technologie – internet, dostęp do krajowej telewizji i prasy –

	<p>ci pokoleń” grona działaczy organizacji polonijnych w Szwecji;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Dość wysoki wiek działaczy przekłada się na sposób działania organizacji) niewykorzystywanie potencjału socialmedia i tematykę zainteresowań niekoniecznie adekwatną do zainteresowań nowej emigracji; • Powyższe rodzi trudności w dostępie do środków finansowych; • Liderzy nie angażują się w sferze publicznej stąd głos organizacji nie jest słyszany, słabe możliwości reprezentowania Polonii; • Emigracja w czasach PRL szukała możliwości korzystania w wolności i stowarzyszała się chętnie, nowa fala emigracji nie ma takich potrzeb. 	<ul style="list-style-type: none"> • Polaryzacja postaw wobec polityki krajowej, utrudnia współpracę między organizacjami. 	<ul style="list-style-type: none"> • Szwecja promuje bardziej liczne diaspory; • Szwedzka polityka integracyjna ograniczyła wsparcie dla organizacji etnicznych; • Usługi publiczne oraz zasoby kulturowe (np. biblioteki lokalne) są dostępne także dla imigrantów (np. nauczanie języka ojczystego w szkole)– nie ma potrzeby angażowania się w działalność organizacji by takie potrzeby zaspokajać. 	<p>przepływ kapitału, strefa Schengen).</p>	<p>czynią wiele działań jeszcze do niedawna realizowanych przez organizacje zbędnymi – kiedyś zapewniały dostęp do polskości, obecnie dużo jest Polski na odległość;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Duża mobilność (tanie linie lotnicze) sprawia, że nie jest odczuwana potrzeba do angażowania się w działania w Szwecji.
Holandia	<ul style="list-style-type: none"> • Wobec różnorodności grup emigracyjnych polskie pochodzenie jest niewystarczającą płaszczyzną do tworzenia organizacji (zbyt wiele różnych celów), co nie sprzyja 	<ul style="list-style-type: none"> • Polacy angażują się w znacznie mniejszym stopniu niż Holendrzy, co jest odzwierciedleniem postaw przywiezionych z Polski (braki integracyjne). 	<ul style="list-style-type: none"> • W myśl holenderskiej polityki integracyjnej, państwo i samorządy nie wspierają inicjatyw adresowanych lub ograniczonych do konkretnych grup imigranckich. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Potrzeba manifestowania polskości wyraża się w korzystaniu ze sklepów z polskim zaopatrzeniem, kontakt z bliskimi nie stanowi problemu; • Pracownicy niskowkwalifikowani oraz grupy bardziej zamożne

	<p>powstaniu jednej, silnej organizacji parasolowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Silny sezonowy charakter emigracji. 				<p>mają stały kontakt z Polską i nie wyrażają zainteresowania działalnością organizacji polonijnych;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Brak jednej silnej organizacji łączącej starą i nową emigrację i będącą przedstawicielem Polonii w kontakcie z holenderskimi władzami.
Włochy	<ul style="list-style-type: none"> • Niewystarczające zasoby finansowe i niski poziom profesjonalizacji działalności stowarzyszeń w wymiarze pozyskiwania środków; • Brak odpowiedniej formy prawnej, by móc sięgać po fundusze; • Główne czynniki kształtujące kondycję to dynamika działania oraz aktywność. 	<ul style="list-style-type: none"> • Wsparcie organizacji w kontaktach w administracją włoską może być postrzegany jako pośredni sposób poprawy ich funkcjonowania. 	<ul style="list-style-type: none"> • Regionalizm i dobre relacje z władzami lokalnymi, bezpośrednie kontakty ułatwiają funkcjonowanie organizacji. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Niewielkie zainteresowanie młodych ludzi – niema komu przejmować organizacji; • Brak zmiany pokoleniowej; • Raczej nadal będą działać stare, tradycyjne organizacje nastawione na utrzymanie ciągłości kulturowej; • Nowe technologie wpływać będą na powstawanie bardziej „płynnych” form organizacji.
Hiszpania	<ul style="list-style-type: none"> • Rozproszenie organizacji oraz niewielka liczba zaangażowanych osób, brak struktur; • Sposób i wielkość finansowania przez władze polskie kluczowe jest dla funkcjonowania organizacji wobec niewielkich środków przekazywanych przez kraj pobytu. 	<ul style="list-style-type: none"> • Niski kapitał kulturowy wynikający z charakteru migracji) osoby z wykształceniem średnim lub zawodowym. 	<ul style="list-style-type: none"> • Zmniejszenie funduszy spowodowane kryzysem gospodarczym; • Słaba kondycja ekonomiczna Hiszpanii uszczupliła Polonię. 	<ul style="list-style-type: none"> • Relacje regulowane są przez przepisy Unii Europejskiej (swobodny przepływ kapitału, strefa Schengen). 	<ul style="list-style-type: none"> • Dostosowanie profilu działalności do potrzeb młodego pokolenia, tak by było zainteresowanie aktywnym działaniem w ramach organizacji; • Otwarcie na osoby hiszpańskojęzyczne i inne kultury, stanie się częścią wielokulturowości i Hiszpanii.

Źródło: Opracowanie własne.

Literatura

Rodriguez-Fraticelli, C., Sanabria, C., Tirado, A. (1991), 'Puerto Rican non-profit organisations in New York City', w H.E. Gallegos, M. O'Neill (red), Hispanics in the Non-Profit Sector, New York: The Foundation Center.